

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettuun lakiin lisättäväksi säännös lain nojalla myönnetyn taloudellisen tuen tai sen avulla hankittujen välineiden, koneiden ja laitteiden ulosmittauskiellosta. Lisäksi lakiin ehdo-

tetaan tehtäväksi eräitä vähäisiä lainsäädäntö-tekniisiä tarkistuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Ulosottolain 4 luvun 7 §:n 3 momentin (939/88) mukaan eläke- ja sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen suoritettavaa avustusta tai kustannusten korvausta ei saa ulosmitata. Sosiaalilainsäädännöllä tarkoitetaan sosiaalivakuutus-, sosiaalihuolto- ja sosiaalisin perustein suoritettavia avustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/87), jäljempänä vammais- palvelulaki, ei ole ulosmittauskieltoa.

Vammaispalvelulain 8 §:ssä on säädetty muista lain toteuttamiseksi tarpeellisista palveluista. Vastaavaa säännöstä ei ole taloudellisia tukitoimia koskevassa 9 §:ssä.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaan vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka aiheutuvat päivittäisistä toiminnoista suoriutumises- sa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (759/87) 17 §:n mukaan korvauksen määrä on puolet todellisista hankintakus-

tannuksista. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan. Koska lain ja asetuksen sanamuoto on osittain ristiriidassa keskenään, on aiheutunut tulkintaongelmia siitä, tulisiko korvauksen olla vamman edellyttämän tarpeen mukaisesti enemmän kuin asetuksen säätämä 50 prosenttia todellisista hankintakustannuksista, vaiko vain puolet.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Vammaispalvelulakiin ehdotettavat suhteellisen vähäiset muutokset ja lainsäädäntötekniiset tarkistukset ovat perusteltavissa sen vuoksi, että niillä on suuri merkitys yksilöille.

Ulosmittauskielto on useimmissa sosiaalihuollon taloudellisia tukimuotoja säätävissä laeissa, kuten esimerkiksi vammaistukilaissa (124/88), lapsen elatuksen turvaamisesta annetussa laissa (122/77) ja lapsilisälaissa (796/92). Lisäksi vammaispalvelulaista puuttuu vammaiselle henkilölle annettavia, muita lain toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja vastaava säännös

taloudellisten tukitoimien osalta. Lainsäädäntötekniisiä puutteita liittyy asuntoon kuuluvia välineitä, koneita ja laitteita koskevaan lain ja asetuksen väliseen tulkintaristiriitaan sekä eräisiin käsitteisiin.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi lisäys, jonka perusteella vammaispalvelulain nojalla saatua taloudellista tukea tai välinettä, konetta ja laitetta tai muuta esinettä, jonka hankkimiseen tukea on saatu, ei saisi ulosmitata. Samoin ehdotetaan tehtäväksi tarkistukset, joiden perusteella termi saattopalvelu muutettaisiin saattajapalveluksi, muut lain toteuttamiseksi tarpeelliset tukitoimet lisättäisiin 9 §:n mukaisiin taloudellisiin tukitoimiin ja lain 9 §:n sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että lain ja asetuksen välinen ristiriita välineiden, koneiden ja laittei-

den hankkimisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta poistuisi.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ministeriön asettaman vammaispalvelulain seurantatyöryhmän muistion pohjalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

8 §. *Vammaisille tarkoitetut palvelut.* Lain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattopalveluineen. Saattopalvelu on osoittautunut käsitteenä tässä yhteydessä epäonnistuneeksi. Se sekoitetaan usein saattohoitoon tai hautaustoimistojen saattopalveluun. Koska kotipalvelun tukipalveluna järjestettävä saattajapalvelu on sosiaalihuoltoasetuksessa (607/83) käsitteenä vakiintunut, ehdotetaan, että termistä saattopalvelu luovutettiin ja että se korvattiin termillä saattajapalvelu.

9 §. *Taloudelliset tukitoimet.* Lain 8 §:n 1 momentin mukaan vammaiselle annetaan muun muassa muita lain toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Vastaavaa säännöstä muista lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista ei ole taloudellisia tukitoimia koskevassa 9 §:ssä. Esityksessä ehdotetaan, että 9 §:n 1 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus muiden lain toteuttamiseksi tarpeellisten tukitoimien korvaamisesta. Lisäys mahdollistaisi esimerkiksi asuntoon kuuluvien välineiden, koneiden ja laitteiden huolto- ja korjaustöiden, autopuhelimen tavallista kalliimman perusmaksun ja vammaista henkilöä avustavan perheenjäsenen työtä helpottavien välineiden, koneiden ja laitteiden

kustannusten korvaamisen. Nykyisestä käytännöstä, jonka mukaan nämä kustannukset on korvattu 8 §:n mukaisina muina lain tarkoitukseen toteuttamiseksi tarpeellisina palveluina, voitaisiin luopua.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaan vammaisille henkilöille korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta. Vammaispalveluasetuksen 17 §:n 2 momentin mukaan korvauksen määrä on puolet vammaiselle henkilölle aiheutuvista todellisista hankkimiskustannuksista. Lainkohdan sanamuoto verrattuna asetuksen sanamuotoon on aiheuttanut tulkintavaikeuksia siitä, onko korvauksen määrä puolet hankintakustannuksista, vai onko kysymyksessä vähimmäiskorvaus, jolloin korvaus voisi olla vamman edellyttämän tarpeen mukaisesti jopa 100 prosenttia hankintakustannuksista. Esityksessä ehdotetaan lain 9 §:n 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että lain ja asetuksen välinen ristiriita poistuisi. Ehdotuksen mukaan päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

19 a §. *Ulosmittauskielto*. Lain 9 §:n nojalla suoritettavaa taloudellista tukea ei saisi ulosmitata. Ulosmittausta ei saisi ehdotuksen mukaan kohdistaa myöskään välineeseen, koneeseen ja laitteeseen tai muuhun esineeseen, jonka hankkimiseen on myönnetty lain 9 §:n nojalla taloudellista tukea.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotuksen mukaiset vammaispalvelulain muutokset edellyttävät vähäisiä lainsäädäntö-tekniisiä tarkistuksia vammaisuuden perusteella

järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettuun asetukseen.

Asetusta koskevat muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan yhtä aikaa tähän hallituksen esitykseen sisältyvän lain kanssa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (380/87) 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 19 a § seuraavasti:

8 §

Vammaisille tarkoitetut palvelut

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, tulkkipalvelut sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, jos henkilö on jatkuvan laitoshoidon tarpeessa.

9 §

Taloudelliset tukitoimet

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja muista tämän lain

toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvataan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

19 a §

Ulosmittauskielto

Tämän lain 9 §:n nojalla suoritettavaa taloudellista tukea ei saa ulosmitata. Ulosmitata ei myöskään saa välinettä, konetta ja laitetta tai muuta esinettä, jonka hankkimiseen on myönnetty 9 §:n nojalla taloudellista tukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
kuuta 199 . menpiteisiin.
Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan _____

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

Laki

vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (380/87) 8 §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 19 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Vammaisille tarkoitetut palvelut

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattopalveluineen, tulkkipalvelut sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, mikäli henkilö on jatkuvan laitoshoidon tarpeessa.

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine *saattajapalveluineen*, tulkkipalvelut sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, mikäli henkilö on jatkuvan laitoshoidon tarpeessa.

9 §

Taloudelliset tukitoimet

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta.

9 §

Taloudelliset tukitoimet

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja *muista tämän lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista*. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. *Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvataan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.*

19 a §

Ulosmittauskielto

Tämän lain 9 §:n nojalla suoritettavaa taloudellista tukea ei saa ulosmitata. Ulosmitata ei myöskään saa välinettä, konetta ja laitetta tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muuta esinettä, jonka hankkimiseen on myönnetty 9 §:n nojalla taloudellista tukea.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
